

نقش اقلیم خراسان در مطالعه فرهنگ و ادبیات فارسی

علی اوسط محمدی^۱، محمدرضا شریف زاده^{۲*}

۱- گروه هنر ، دانشکده هنر و معماری ، واحد تهران مرکز ، دانشگاه آزاد اسلامی ، تهران ، ایران

۲- دانشیار دانشکده هنر ، واحد تهران مرکز ، دانشگاه آزاد اسلامی ، تهران ، ایران

* نویسنده مسئول: m2_sharifzadeh1@yahoo.com

چکیده

هدف مقاله حاضر آن است تا نشان دهد سرزمین کهن خراسان در ماندگاری و گسترش زبان فارسی سهم بسزایی داشته است. زیرا زبان و خط فارسی پس از حمله اعراب مسلمان به ایران دچار انحطاط گردید. اعراب زبان و خط فارسی را مانع نشر و رواج قرآن می شمردند، به همین سبب هرجا که در شهرهای ایران به خط و زبان و کتاب و کتابخانه برخوردند، آن را از بین بردند. رفته رفته مردم امی ماندند و از خط و کتابت بی بهره گشتند و اخبار آنها اکثرا فراموش شد و از میان رفت. ولی از قرن سوم هجری با ضعیف شدن حکومت مرکزی در بغداد و روی کار آمدن سامانیان در خراسان و توجه آنها به فرهنگ و زبان فارسی و تشویق شاعرانی چون رودکی، فردوسی و... خط و زبان فارسی و فرهنگ ملی ایرانی جانی تازه گرفت. دوره سامانیان دوره رواج و تثبیت نظم و نشر فارسی است. سامانیان بسیار فرهنگ دوست بودند و مخصوصا به فرهنگ ملی توجه داشتند. و بدین گونه بود که زبان فارسی پس از دو قرن خاموشی دوباره در سرزمین خراسان زنده شد و در سراسر ایران گسترش یافت. روش این تحقیق مطالعات کتابخانه ای می باشد. در پایان پیشنهاد می شود، با گسترش مطالعه در مورد تاریخ ادبیات ایران، به خصوص در منطقه خراسان و آشنایی با شاعران بزرگی چون رودکی، دقیقی، فردوسی و آثار ماندگاری همچون شاهنامه که شهرت جهانی دارد، نقش منطقه خراسان در پیکره ادبیات و زبان فارسی بر همه دوستداران زبان و ادب فارسی آشکار شود.

واژگان کلیدی: زبان فارسی، خراسان، فردوسی، شاهنامه، رودکی، سامانیان

مقدمه:

زبان فارسی از دیرباز در سرزمین پهناور ایران رایج بوده است. بی شک از زمان باستان تاکنون دستخوش تغییر و تحولاتی شده است تا به شکل امروزی به ما رسیده است. تحولاتی از جمله تغییر حکومت ها، پایتخت ها و جغرافیای حکومتی، حمله بیگانگان و تغییر سبک های ادبی، باعث تغییراتی در گویش این زبان مهم شده است. از مهمترین عواملی که باعث تحولاتی در زبان فارسی شد، حمله اعراب مسلمان به ایران بود. پس از حمله اعراب مدت دو قرن زبان فارسی در ایران در حاشیه قرار گرفت، بی شک نفوذ زبان عربی در میان ایرانیان باعث ورود لغات بسیاری از عربی به زبان فارسی شده است. پس از دو قرن سکوت زبان فارسی در مقابل زبان عربی بار دیگر ایرانیان سکوت را شکستند و زبان فارسی رونقی دوباره